

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, v.z.w. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN,
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

6e jaargang, nr 12, december 1977.

UITNODIGING TOT ONZE DECEMBERACTIVITEIT.

OOSTENDSE LIEDERAVOND

Wij hebben de eer en het genoegen U uit te nodigen op onze december-activiteit die doorgaat op

zaterdag 17 december 1977 om 19u30 stipt

Op ons programma staat een typische Oostendse Liederavond, ingeleid en gerealiseerd door de kenner van het Oostendse lied bij uitstek, de heer J. KLAUSING.

Wij combineren dit optreden, dat u niet moogt missen, met ons jaarlijks etentje dat dit jaar in het teken staat van een typische OOSTENDSE VISSCHOTEL.

Deze door en door Oostendse avond gaat door in het restaurant CRITERIUM op de hoek van de SPORTSTRAAT en de WELLINGTONSTRAAT.

Deelname in de kosten 230 F. per persoon. In deze prijs is een Oostendse liederbundel met een 50-tal liederen begrepen. De kring offreert de aperitief.

De inschrijvingen dienen te gebeuren door overschrijving van voornoemde som op postrekening 000-507753-55 - Jan Dreesen, Rode Kruisstraat, 4, 8400 Oostende, met vermelding "Inschrijving De Plate feest van 17 december 1977" en dit uiterlijk tegen woensdag 14 december 1977.

J.B. D.

JAARLIJKSE VEILING.

Ter gelegenheid van de jaarlijkse algemene vergadering in januari a.s. zal voor de 5de maal een veiling plaats grijpen.

Leden die zaken bezitten over Oostende of de kuststreek en die zij wensen te zien veilen kunnen dit vóór 11 januari 1978 melden aan :

O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Het is een gelegenheid om boeken, brochures, plannen, kaarten, gravures, prentkaarten, affiches, foto's, programma's welke U niet meer wenst bij te houden of dubbel hebt van de hand te doen.

O. V.

BIBLIOGRAFISCHE KANTTEKENING N.A.V. DE VOORDRACHT OVER DE
"WALVIS VAN OOSTENDE" (1827).

De november-voordracht mag zeer geslaagd en leerrijk genoemd worden. Wie zich blijvend en uitvoerig op papier wil documenteren over de stranding van de blauwe vinvis te Oostende op 5 november 1827 kan terecht bij :

- SMET (W.M.A. De), Inventaris van de walvisachtigen (Cetacea) van de Vlaamse Kust en de Schelde, in : Bulletin van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. Biologie, 50 (1). Brussel 1974. 156 blz. geïllustreerd.
- MOENS (J.), Een "Koninklijke" Walvis te Antwerpen in 1829, in Antwerpen. Tijdschrift der Stad Antwerpen. Jg XXIII, nr. 3, september 1977, blz. 155-168.

De titel van dit tijdschriftartikel is misleidend, want in feite verhaalt de schrijver beknopt en degelijk de geschiedenis van de beroemde "walvis van Oostende" of "walvis van Kessels", zoals Dr. W. De Smet in zijn voordracht uiteenzette. Dit artikel is populair-wetenschappelijk doch betrouwbaar opgesteld, met 70 voetnoten en 6 mooie illustraties op glanzend papier. De prijs van dit luxueuze nummer in -4° bedraagt amper 40 F. d.m.v. storting op postrekening nr 000-0025250-30 van de Stadsontvanger (er wordt geen eigenaam vermeld), Hofstraat 17, 2000 Antwerpen, onder de vermelding "Tijdschrift Antwerpen", nr. 3, september 1977.

E. Smissaert

HEEMKUNDIG MUSEUM.

Het Heemkundig Museum is voor het publiek toegankelijk elke zaterdagochtend van 10 tot 12 u.

Groepsbezoeken op andere dagen en uren zijn mogelijk, mits deze intijds aangevraagd worden.

Toegangsprijs blijft bepaald op 10 F., kinderen of groepen : 5 F., leden op vertoon van hun lidkaart gratis.

G. V.

LAATSTE NUMMER.

Dit is het laatste nummer van de 6de jaargang. Leden niet in regel met hun lidgeld zullen tot onze spijt van de ledenlijst geschrapt worden en vanaf januari geen abonnement op ons tijdschrift meer ontvangen.

Op dit ogenblik beëindigt Jozef Klausning de index van "De Plate 1977". De intekenaars (25 F. met het lidgeld gestort) zullen dit in februari a.s. mogen ontvangen.

O. V.

DE HANDELS- EN SCHEEPVAARTBETREKKINGEN TUSSEN HAMBURG EN OOSTENDE OP
HET EINDE VAN DE ACHTTIENDE EEUW.

De ontwikkeling van de betrekkingen tussen Hamburg en de Nederlanden in de vier decennia 1780-1820 vormen het thema van onderhavige studie (1). Scheepvaart en handel worden afzonderlijk behandeld. De schrijfster verrichtte daarvoor omvangrijk bronnen- en literatuuronderzoek in Duitsland, Nederland en België, want ook de Zuidelijke Nederlanden betrok ze erbij. Mevr. Roehlk voert zoveel mogelijk cijfers aan. De uitkomsten zijn over het algemeen niet erg verrassend, wel een aantal details. In een afzonderlijke band heeft de schrijfster een zeer groot aantal tabellen opgenomen. Het raadplegen ervan tijdens het lezen van de hoofdtekst wordt hierdoor vergemakkelijkt. Samenvattend betreffen de beste delen van het boek de behandeling van de economische en politieke problemen van Hamburg en de Nederlanden, de scheepvaart en de algemene beschouwingen van het handelsverkeer. Het geldverkeer, de praktijk van de handel, wie de vooraanstaande kooplieden waren komen niet ter sprake. Het gaat om een interpretatie van cijfers.

Sedert het begin van de 18e eeuw begon Hamburg zich steeds meer aan de Nederlandse voogdij te onttrekken. Vooral de Amerikaanse Vrijheidsoorlog (1774-1783) bood het neutrale Hamburg goede gelegenheid zijn handel en scheepvaart uit te breiden. De periode 1780-1820 was er een van overgang. De scheepvaart tussen Hamburg en de Nederlanden had een gesloten karakter. Beide gebieden waren vrijwel steeds eindbestemming. De schepen waren klein, gemiddeld hooguit 15 "last".

... Reeds in de 18e eeuw was de vaart op Oostende dikwijls verbonden met die op Duinkerke en Spanje. In 1783 werd een schip van "Dünckerquen & Ostende", in 1784 een schip van "Mallaga, Alicante und Ostende" geregistreerd (blz. 40). Het menigvuldigst werd in Holland Amsterdam, in België tot de definitieve opening van de Schelde (1796) Oostende, daarna Antwerpen door Hamburgse schepen aangedaan. (blz. 48).

In verhouding met het levendig verkeer, dat Hamburg met Holland onderhield, waren de scheepvaartbetrekkingen tussen de Hansestad en de Zuidelijke Nederlanden nauwelijks van belang. Sinds 1760 beterde het. De uitroeping van Oostende tot Vrijhaven (1781) en zijn betekenis tijdens de oorlog tussen Engeland en Nederland bleven vooreerst zonder grote gevolgen op de overzeese betrekkingen tussen Hamburg en België. Beslissender schijnen deze door het uitbreken van de eerste Coalitieoorlog (1792-1797) beïnvloed te zijn geworden... Van 1792 tot 1795 liepen ongeveer 21 schepen per jaar uit de Zuidelijke Nederlanden, waarvan 16 uit Oostende, binnen in Hamburg. De opening van de Schelde sedert 1796

---

(1) ROEHLK (Frauke), Schiffahrt und Handel zwischen Hamburg und den Nederlanden in der zweiten Hälfte des 18. und zu Beginn des 19. Jahrhunderts. Wiesbaden, Fr. Steiner Verlag, 1973.
8°, X-187+II-203 blz. (Vierteljahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte. Beihefte nr. 60). (2 delen. Samen DM 54.).

OOSTENDSE STRAATNAMEN GEWIJZIGD IN DE 19de EN 20ste EEUW

Huidige benaming	Gewijzigd na 1945 (groen)	Gewijzigd tussen 1919 en 1940 (blauw)	Gewijzigd vóór 1914 (geel)
Acacialaan		Ierlandstraat (1)	
Adolf Buylstraat		Weststraat (2)	
Albert I-Promenade		Zeedijk (3)	
Albrecht Rodenbachstraat	Guido Gezellestraat (F)	Montenegrostraat (4)	
Alfons Pieterslaan			Zuidlaan (5)
Anjelierenlaan		Denemarkenstraat (6)	
Astoine Belpairestraat		Werkplaatsstraat (7)	
Asterlaan	Tulpenlaan (F)	Serviëstraat (8)	
August Strackestraat			Uitzichstraat (9)
August Vermeylenstraat	Frère Orbanstraat (10)		
Boasweg	Gistelsesteenweg (11)		
Brabantstraat			Aapstraat (P) (12)
Christinastraat			Karnemelkstraat (13)
			Kleine Christinastraat (14)
Dekenijstraat	Sint-Jorisstraat (F) (15)		
De Rudderstraat		Amerikastraat (16)	
Dr Eduard Moreauxlaan	Congolaan (17)		
Dr Verhaeghestraat		Scholenstraat (18)	
Duindoornstraat	Geraniumlaan (124)		
Dwarsstraat			Korte Krommestraat (19)
Edith Cavellstraat		Godshuizenstraat (20)	
Edmond Laponstraat			Hippodroomstraat (21)
Eduard Decuyperstraat		Nieuwe Hippodroomstraat (22)	
Eendenlaan	Vinkenlaan (F) (23)		
Eigen-Haardstraat	Verenigingstraat (24)		
Emiel De Smitlaan	Zeelaan (25)		
Ernest Feysplein	Vander Sweeplein		Stationsplein (26)
Esdoornlaan		Engelandstraat (27)	
Euphrosina Beernaertstraat			Albertusstraat (28)
Francis Verestraat			Tilman Suysstraat (29)
Generaal Jungbluthlaan			Albertlaan (30)
Geraniumlaan		Portugalstraat (31)	
Graaf de Smet de Naeyerlaan			Goede Windstraat (32)
Groendreef	Beukendreef (F) (33)		
Hazegrasstraat	Polderstraat (34)		
Heilig-Hartlaan		Kunstlaan (35)	
Hendrik Baelskaai	Rederijkaai (36)		
Hendrik Serruyslaan			Werfkaai (37)
Henri Dewertkaai	Houtkaai (38)		
Honoré Borgerastraat		Gerechtsstraat (39)	
Iependreef	Eikendreef (F) (40)		
Ieperstraat		Constantinopelstraat (41)	
		Constantinopelstraat	Kopenhagenstraat (42)
		Berlijnstraat (43)	
IJzerstraat			
Irisstraat	Werkzaamheidstraat (44)		
Jacob Besagestraat		Francis Verestraat (45)	
James Ensorgaanderij		Leopoldgalerij (46)	
Jozef II-straat			Jozefstraat (47)
Jules Feurquetstraat	Veldstraat (48)		
Kanunnik Dr Louis Colenstr.	Stockholmstraat (49)		
Kapellestraat			Sint-Thomasstraat (50)
			Thomas de Grijsperrestraat (51)
Karekietstraat	Weldadigheidstraat (52)		
	Reigersstraat (F) (52)		
Karel Jansenslaan		Nieuwpoortsebaan (53)	
Karel Van de Woestijnestraat		Smedenstraat (54)	
Kemmelbergstraat		Wenenstraat (55)	
Kleine Weststraat		Kortestraat (56)	
Koningin Astridlaan	Generaal Jungbluthlaan	Krommestraat (57)	
		Koersenlaan (58)	
		Parijsstraat (59)	
Koningstraat			
Larixenlaan	Batterijstraat (F) (60)		
Leon Spilliaertstraat	Sint-Petersburgstraat (61)		
Leopold I-plein			Gemeenteplein (62)
Leopold III-laan		Stapelhuiskaai (63)	
Lijsterbeslaan		Ruslandstraat (64)	
Louisastraat			Comediestraat (65)
Madeliefjeslaan		Paasbloemenstraat (66)	
Madridstraat			Langestraat (67)
Mansveldstraat		Felix Laureystraat (68)	
Marie-Joséplein			Schouwburgplein (69)
Naurits Sabbestraat		Koelienstraat (P) (70)	
Nieuwenlaan	Hoppestraat	Landbouwersstraat (71)	
Mercatorlaan	Gistelsesteenweg (72)		
Monacoplein	Langestraat (73)		
	Van Iseghemlaan (74)		
Narcissenlaan		Montenegrostraat (75)	
Nieuwe Werfkaai		Mansveldstraat (76)	
Notelaarsstraat	Olmstraat (F) (77)		
Oesterbankstraat			Bruggestraat (78)
Ooievaarslaan	Roggestraat (79)		
Ooststraat			Sulferprijmstraat (80)
			Zwarte Nonnenstraat (81)
			Oostmolenstraat (82)
			Nieuwe Chaletstraat (83)
Parijsstraat			
Paster Pijpestraat		Kleine Kaaistraat (84)	
Perronstraat	Stationsstraat (F) (85)		
Peter Benoîtstraat		Manegestraat (86)	
Plantenstraat			Nieuwlandstraat (87)
Prinsenlaan		Kleistraat (88)	
Prins Boudewijnstraat		Oude Kerkhofstraat (89)	
Prof. Vercoilliestraat		Onderwijsstraat (90)	
Raversijdestraat	Duinenstraat		Duinenweg (91)
Roerdompstraat	Leffingestraat (92)		
	Kievitstraat (F) (92)		
Rogierlaan			Westlaan (93)
Rozenlaan		Frankrijkstraat (94)	
Seringenstraat	Lindenstraat (F) (95)		
Steenbakkersstraat			Hoogstraat (96)
Sint-Antoniusstraat		Noordstraat (97)	
Sint-Paulusstraat			Werelduitstraat (98)
			(= Einde van de Wereldstraat)
			Buitenhofstraat (99)
			Kleine Kerkstraat (100)
			Leugenaarsstraat (101)
			Sint-Jozefplein (102)
			Handelsplein (103)
Sint-Petrus en -Paulusplein			
Spanjaardstraat		Spaans Kwartier (104)	
Sir Winston Churchillkaai	Montgomerydok (105)		
Spoorwegstraat		IJzerwegstraat (106)	
Stroombanklaan		Afrikastraat (107)	
Troonstraat	Albertus Rondpunt (108)		
Van Iseghemlaan			Noordlaan (109)
Vergeet-mij-nietjeslaan		Noorwegenstraat (110)	
Vicognedijk	Zuidoever (111)		
Vindictivelaan		Keizerslaan (112)	
Violierenlaan		Meibloempjeslaan (113)	
Vismijnlaan		Vuurtorensteenweg (114)	
Visserplein			Zwijnenmarkt (115)
Vlaanderenstraat			Kattestraat (116)
			Kalversmarkt (117)
Warschaustraat			Duinenweg (118)
Wellingtonstraat			Duinenweg (119)
Wezetstraat	Visstraat (120)		
Wielingenstraat	Voetbalstraat (P) (121)		
	Duinenstraat (121)		
Wilgenlaan		Halenstraat (122)	
		Schotlandstraat (122)	
17 Oktoberstraat		Gasthofstraat (123)	
Stijn Streuvelslaan	Generaal Jungbluthlaan (125)		

(1 - 125) Getallen die verwijzen naar de huidige straatnamen op het plan

(P.) Gewijzigd ingevolge petitie

(F.) Gewijzigd ingevolge fusie.

had aanvankelijk slechts tot gevolg, dat voor het zeeverkeer van Hamburg het belang van Antwerpen toenam, dit van Oostende afnam (blz. 71).

... De goederenruil tussen Hamburg en de Zuidelijke Nederlanden was in vergelijking met deze met de Noordelijke Nederlanden niet van betekenis... De leveringen van waardevolle handelsgoederen concentreerden zich op de jaren 1782-83, 1785-86 en 1789 tot 1794-95. Nu leverde Oostende in sterkere mate koloniale waren (koffie, thee, suiker, rijst, sago, tabak, specerijen, huiden, hoornen, katoen) aan Hamburg. De uitvoer van overzeese produkten voornamelijk in de opgesomde jaren was gemotiveerd door de ontwikkeling van Oostende tot een internationaal handelscentrum gecurende de Zeeoorlog tussen Spanje, Frankrijk, Holland en Engeland (1778-1783). Hetzelfde geldt voor de ondernemingen van de "Aziatische Associatie van Triëst" (1775 tot 1785), die met steun van de Oostenrijkse regering werkte en naast Triëst en Livorno ook Oostende van koloniale waren voorzag. De binnenlandse moeilijkheden van de havens Nantes, Bordeaux, Marseille en Le Havre tijdens de periode 1789 tot 1794/95 zijn Oostende zeker ten goede gekomen.

In de tijdspanne 1796 tot 1801 gingen voornamelijk over Antwerpen, in slechts geringe mate over Oostende, produkten van de inheemse nijverheid (boeken, schilderijen, meubels, porselein, ijzer en ijzerwaren, textiel, leder en tegels) naar de Hansestad.

Schaars zijn de verwijzingen over de uitvoer van Hamburg naar België. Kwantitatieve gegevens ontbreken geheel. Een auteur noemt koloniale waren ; verder moet koper op de voorgrond geplaatst worden. Tussen 1795 en 1803 leverde Hamburg ook produkten uit het Noorden en Oostende alsmede Engelse fabrieksgoederen aan de Zuidelijke Nederlander. Sedert 1804 echter waren de zeeverbindingen tussen de Elbestad en België onderbroken (blz. 175-176).

E. Smissaert

POSTGEBOUW.

Toevallig konden wij de hand leggen op een kleine catalogus van de grote Postzegeltentoonstelling en Filatelistische beurs, ingericht door de Koninklijke Postzegelkring Oostende op 3.9.1977.

Stelt U evenwel onze grote verwondering vast toen we daarin een artikel over het postkantoor te Oostende het volgende passus over het postgebouw van 1905 lazen : "Ondanks heel wat verzet tegen dit met ornamenten en torentjes overladen gebouw drukte Leopold II zijn willetje door.

Zo'n zin weerspiegelt Leopold II als een urbanistische dictator. In een zekere zin was hij dat misschien wel, maar had men niet te lang getreuzeld om een waardig postgebouw voor Oostende op te trekken ? Daarbij het was voor sommigen niet de toren van het gebouw dat hen niet bekoorde, maar de ligging van het nieuwe postgebouw.

O. V. .

Het feestgedoe aan het begin van het nieuw kalenderjaar is een overblijfsel van de zeer oude joelfeesten. Deze leven nog voort in het zingen, smullen, fluiten, lawaai maken, mensen pesten, schieten, knallen, op toeters blazen, scheeps- en andere sirenes loeien om middernacht, baldadigheden op straat die in deze nacht gebeuren ; kortom alles waarmee men vroeger de geesten poogde af te schudden en weg te jagen.

In de hierna volgende nieuwjaarsliedjes vinden wij van dat geweld onschuldige sporen terug : de bakker die zijn vrouw duchtig aframmelt met de hete pale (1) of de knuppel op haar lijf. Maar ook het treiteren en de volkshumor zit er in : Wij zullen de gierige bakker voor zijn nieuwjaar een nieuw kindje geven... Jan-Baptist is dubbel zot ... de bakker viel in de meelzak.

Ook de koppigheid : de knuppel wilde niet breken ; de vrouw wilde niet spreken... Ook het pesten met zijn zoetigheden : de bakker met zijn pale ; suiker in de kiste, suiker in de pot, meelzak...

Nieuwjaarsliedjes werden vroeger in de huiskring gezongen en zijn nu nog bewaard in de volksmond. Het schrijven van nieuwjaarsbrieven met bloemen versierd, aan ouders, peter en meter, werd vóór zestig jaar al gedaan op school. Nieuwjaaravond werd gevierd in de huiskring. De algemene vreugde werd vertolkt in eten en drinken, waarbij nooit werd vergeten lukken te bakken : dit zijn kleine ovaalvormige koekjes met kleine vierkantjes in een speciaal "lukijzer" op de kachel gebakken. Daarbij werd voor iedereen een "warmen" klaargemaakt ; d.i. een grog met suiker en een citroenschijf.

Op nieuwjaarsdag gingen wij "nieuwjaren" naar peter en meter. Na het voorlezen van onze brief volgde de beloning : een geschenk met wat "drinkgeld", wat ons toen inwendig liet zingen : Lieve Peter, hoe meer je geeft hoe beter !

In de periode na 1918 hadden wij als kinderen de gewoonte op de eerste schooldag na nieuwjaar, aan onze meester een klein geschenk te geven : koeken, lukken, spekken, sigaartjes... Wij gingen ook van deur tot deur bij de burens en kennissen om nieuwjaar te wensen. Als beloning kregen wij meestal lukken of een koek belegd met suiker.

1ste nieuwjaarsliedje

't Waz op e nieuwjoaravnt de bakker sloech se wuuf,
Al met die hête pâle zo deirlik op heur lief.
Wa go m' de bakker geven al vo ze nieuwejoar ?
e kientj' al in de wiege mê schôn gekrœukelt hoar.

Vervolgens al voordragen met stemverheffing :

Jan-Petiste
suiker in de kiste
suiker in de pot
Jan-Petist' is dobbel zot.

-----
(1) pale = houten gereedschap om het brood in de oven te schuiven
loete = ijzeren haak aan houten steel om houtskool uit de oven te trekken.

Wij leerden het thuis en het wordt hedendaags nog gezongen. De melodie is dezelfde als voor de eerste vier regels van het Sint-Maartensliedje.

2e nieuwjaarsliedje

't Waz op e nieuwjoaravnt de bakker sloech se wuuf,
Al med e dikke knuppel do deirlik op heur lief.
De knuppel die wilde nie breken,
't Wuuf die wilde nie spreken ;

Vervolgens al voordragen, met stemverheffing en beklemtonen :

de knuppel die brak,
en 't wuuf die sprak,
en de bakker viel in de meelzak.

Deze variante werd opgetekend in 1935 van een jongen die het leerde van zijn moeder R.M. geboren te Steenkerke in 1893 en woonachtig op het dorp.

Karel Clybouw.

SPELLING STRAATNAMEN.

Raadslid J. Nagels richtte een schrijven tot het stadsbestuur, waarbij hij vroeg de foutig gespelde straatnamen in hun juiste vorm te zetten. Meer dan 30 straatnamen staan in zijn lijst afgedrukt. Om een paar voorbeelden te vernoemen : James Ensor Gaanderij moet zijn James Ensorgaanderij, Koningsstraat i.p.v. Koningstraat (tweemaal s), Nijverheidsstraat i.p.v. Nijverheidstraat (tweemaal s), Verenigde - Natieslaan i.p.v. Verenigde Natieslaan (verbindingsteken), enz.

Welke straat we tot onze verwondering in die lijst niet opgenomen zien is de Roodborststraat. "De Plate" publiceerde daarover reeds een bijdrage. Roodborst is een onbestaand Nederlands woord. Die straat had moeten de naam van Roodborstjestraat gekregen hebben.

O. V.

PRENTKAARTEN.

Vergeet niet nu Kerstdag en Nieuwjaar naderen, dat U ook eens gerust een prentkaart van ons Museum of van de Kulturele Raad aan uw familie of vrienden mag sturen.

De reeks van 3 kaarten kost 20 F. Te verkrijgen in het Heemkundig Museum.

G. V.

OSTENDIANA III.

Begin 1978 zal "Ostendiana III" verschijnen. De oplage is beperkt tot 500 genummerde exemplaren.

Redaktiesecretaris E.A. Van Haverbeke signaleert ons volgende medewerkers aan dit belangrijk werk :

J.H. KLAUSING	Oostende 1837-1977, evolutie weerspiegeld in handel, nijverheid en beroepen.
M.L. SEBRECHTS	De Oostendse kaper Michiel MANSVELT en zijn familie
D. FARASYN	Het "Mijnplein" te Oostende
J. COOPMAN	Het Godshuis "De Drie Koningen"
P. VANDEWALLE	Oostende 1604-1645
O. VILAIN	Uitgevers van Oostendse prentkaarten
W.P. BLOCKMANS	Voor wijn en vis : de politieke rol van de Vlaamse kustplaatsen aan de vooravond van de nieuwe tijden
N. HOSTYN	Kunstschilder Edouard Hamman, bondige chronologie van zijn leven en werk
W. DEBROCK	François Carpentier, Oostendse kaper
L. FRANCOIS	Jean Baptiste Serruys : een orangistische stem in het Nationaal Kongres (1830-1831)
L. DANHIEUX	Een vernieuwing van de magistraat van Oostende in 1788
R. HAGHEBAERT	De Kwartierstaat van J. De Clerck
E. DESCHEPPER	De Kwartierstaat van G. Moerman.

"Ostendiana III" is een uitgave van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Afdeling Oostende-Veurne, v.z.w. in samenwerking met de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate", v.z.w.

Prijs bij voorintekening : 350 F. over te schrijven op rekening nr 750-9109554-54 van "De Plate", v.z.w., Oostende. Uiterste datum voorintekening : 31 december 1977. Na deze datum wordt de prijs op 400 F. gebracht. De lijst der intekenaars wordt in het boek gepubliceerd.

O. V.

DE OUDE WATERTOREN GERED.

In het Belgisch Staatsblad van 25 november 1977 lezen we dat "Bij koninklijk besluit van 4 november 1977 wordt beschermd als monument, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, de watertoren, gelegen Mercatorlaan 3, te Oostende."

"De Plate" is verheugd haar steentje te hebben bijgedragen tot redding van de watertoren en daarmee tevens een optie te hebben genomen tot verdere vrijwaring van ons Bosje. Onze betrachting is dat inderdaad de driehoek achter de watertoren een fleuriger uitzicht krijgt. De puinen van de Oude Zwemschool en de Stedelijke Werkhuizen mogen verdwijnen, terwijl dat de Stedelijke Bepantingsdienst, die zeker aan geen hoogbouw zal doen, van ons gerust haar instellingen mag zien vergroten.

O. V.

OOSTENDSE ZEEBADEN STRAKS 200 JAREN OUD...

Hoofdstukken uit boeken handelend over lokale geschiedenis, talrijke tijdschriften- of krantenartikels gewijd aan het ontstaan van onze zeebaden, zelfs propagandafolders leren ons dat in 1784 een zekere Heskett de toelating verkreeg op het strand een hut of tent op te trekken om aan baders verversingen te verkopen. Een aantal niet altijd gemakkelijk te beantwoorden vragen blijven toch oprijzen i.v.m. het personage Heskett en met het aangegeven jaartal. Wie was deze Heskett, wat kwam hij te Oostende verrichten, wat is zijn rol geweest bij het ontstaan van onze baden? Is 1784 te weerhouden als begindatum van de Oostendse zeebaden?

Laten wij eerst de figuur van Heskett onder de loupe nemen. Zo heel veel is over hem niet gekend. Toch loont het de moeite de enkele gegevens, die over hem beschikbaar zijn, uit vergeelde archiefstukken te lichten, al was het maar om hiermee enkele facetten te onderlijnen uit het Oostendse leven van die periode.

William Heskett was een Engelsman die, zoals zovele andere vreemdelingen tijdens de Amerikaanse Vrijheidsoorlog (1776-1783) in onze stad was komen neerstrijken, aangelokt door de fantastische economische "boom" die Oostende als enige neutrale haven toen kende. Ook hij wou hier zijn kans wagen om in de euforie van de bruske welvaart een stukje van de te grabbelen rijkdom naar zich toe te halen. Hij begon zogezegd als hotelier. Ergens op de smalle kaai tussen de stadswallen en de open kom opende hij een "hotellerie" met het voor zeelieden aantrekkelijke uithangbord "A l'enseigne du vaisseau". Ondanks het verzet van de stad, maar met de toelating van de centrale regering die per se het corporatisme wou doorbreken en de vrije vestiging van ambachten en neringen in Oostende wenste te behartigen, schoten allerlei drankgelegenheden, grote en kleine, treffelijke en minder treffelijke, hier als paddestoelen uit de grond. Wat aan de raadsheer van de Geheime Raad, Thomas de Gysperre volgende bedenking ontlokte in een brief dd. 26 juli 1784 neergeschreven: "L'abondance trop grande de ces cabarets et tavernes a toujours facilité la crapule, la débauche et le libertinage qu'il n'est si petit gargotier et vendeur d'eau de vie qui ne qualifie aujourd'hui sa très mince taverne d'hotellerie et d'auberge...". Heeft Heskett aan zijn misschien kleine houten taverne ook de meer geruststellende benaming "hotellerie" gegeven? Of hoort hij soms bij deze groep waarover het stadsbestuur in een brief dd. 13 augustus 1784 schreef "Tous les étrangers surtout les Anglais ont débuté par tenir hotellerie, sont insensiblement devenus à tenir cabaret et ont finis par tenir une maison suspecte". Tot welke categorie het zogenaamde hotel van Heskett dient gerangschikt te worden zal men wel nooit kunnen achterhalen.

Zeker is het dat onze wakkere Engelsman in de harde concurrentiestrijd binnen het Horecabedrijf naar supplementaire bronnen van inkomsten uitkeek en deze ook vond. Hij was de eerste die inzag dat er munt te slaan was uit een nog in embryonaire toestand verkerend badleven.

Hij was de eerste, "qui a établi à Ostende une machine ambulante propre à prendre les bains de mer, de laquelle machine il fait déjà usage par permission du magistrat d'Ostende". Hij bracht m.a.w. de eerste rollende badcabine in 1783 of 1784 op het kleine strand en mag beschouwd worden als de grondlegger van een badexploitatievorm die er bijna 150 jaren lang zou blijven bestaan.

Heskett had nog niet genoeg aan zijn hotellerie en aan zijn badcabine. Van zijn badexploitatie wenste hij een baddienst te maken. In april 1784 vroeg hij aan Jozef II de toelating "à pouvoir construire une cabane ou loge temporaire amovible près de la mer sur la jurisdiction d'Ostende pour y distribuer des raffraichissements-tant en liqueurs qu'autrement- aux personnes qui se seraient servis du bain que le remontrant a projeté". De Geheime Raad vroeg hieromtrent het advies aan van het Oostendse stadsmagistraat. Het stadsbestuur had het niet aangedurfd zo maar de oprichting van iedere drankgelegenheden buiten de stadsmuren te weigeren. In dit speciaal geachte geval bracht de stad een gunstig advies uit op 1 juni 1784, als volgt geformuleerd : "Nous croyons que l'établissement dont il s'agit pourroit engager peut-être les étrangers d'y venir et par conséquence cela pourroit faire du bien à la ville ainsi que nous ne sommes pas contraire à ce que le remontrant obtienne cette grâce de la bonté ordinaire de Votre Majesté..". Als rapporteur van de Geheime Raad steunde Th. de Grysperre eveneens de aanvraag van Heskett, "pour la commodité du public et pour accrediter l'usage des bains de mer à Ostende".

Op 21 juni 1784 werd de aanvraag van Heskett ingewilligd. Aldus konden baders -en natuurlijk ook niet-baders- zich tijdens de zomer 1784 te goed doen aan een hartversterkertje of aan een frisdrank uitgeschonken in de loge van Heskett aan het klein strand.

Het eerste badstrand te Oostende bevond zich juist vóór de Vuurtoren. Het lag in een soort van inham gevormd door de zeedijk, een paalwerk dat van de zeedijk naar de top van het Westerhoofd liep en de eerste "catteye" die, naar het westen op, vóór het bastion van de Platforme lag. Het badleven was nog veel te jong opdat men aan dit gedeelte van het kleine strand een romantisch of een aristocratisch aandoende naam had kunnen bedenken met aan vreemde talen ontleende termen als, Plage, Lido of Beach. Ons strandje droeg eenvoudigweg de volkse, maar ook veelzeggende naam "Vuylpotshaven". Dit was een strandzone waar geregeld bij stormweer schepen aan de grond liepen en waar naast wrakhout, twijgen van rijswerk of resten van afgebroken paalhout, allerlei vuil bij laag tij op het strand verspreid lag of bij hoog tij op het water dreef. Badlustigen hadden blijkbaar nog geen bezwaar tegen zeevervuiling.

Wanneer juist de eerste baden in de "Vuylpotshaven" genomen werden is niet met zekerheid te bepalen. De oudste vermelding die wij ervan terugvonden gaat terug tot in 1780.

Op 25 augustus 1780 maakte de stadspensionaris, Arnold de Grysperre, gewag van de verdrinkingsdood van twee vooraanstaanden bij het nemen van zeebaden. Over dit voorval schreef hij : "Monsieur le Bailly Schottey a rapporté au Magistrat que Monsieur Méan, conseiller et maître de la Chambre des Comptes s'était noyé ce matin conjointement avec le Lieutenant-Colonel Bradi en se baignant à l'endroit communément appelé "Vuylpotshaven", les secours les plus prompts et les opérations usitées en

pareil cas n'ont pu sauver des personnes si chéries. Toute la ville est consternée de ce funeste accident".

In deze bijdrage hebben wij geen nadere details kunnen geven over het uitzicht van de eerste badcabines noch van de gebruikte badcostumes. Beide zullen wellicht veel gelijkenis hebben vertoond met de badkoetsen en de badkledij afgebeeld op de litho's van Rottigni dd. 1834. Ook het aantal baden in deze jaren genomen is ons natuurlijk onbekend. Wij hebben alleen de figuur van W. Heskett wat beter kunnen belichten die als eerste met een baddienst in onze stad startte en de begindatum van het ontstaan van onze zeebaden kunnen terugschuiven naar 1780.

Binnen twee jaar, in 1980, kan de stad een nieuwe toeristische slogan de wereld insturen : "Het Oostendse badtoerisme is 200 jaar oud". Deze keer zal het dan historisch meer verantwoord zijn dan de campagne op touw gezet in 1964 onder het motto "Oostende 1000" of het vieren van het honderd jaren bestaan van de tweede Kursaal, dat eerst in 1978 had moeten doorgaan. Toeristische propaganda kan met enig effect ook tot politieke propaganda benut worden. Bij beide neemt men wel eens een loopje met de waarheid.

D. Farasyn.

CULINAIRE FOLKLORE.

KARNEMELKPAP OFTE KERREPAP.

Hoe vlug onze eetgewoonten evolueren merkt men pas als men eraan gaat denken dat nog geen twintig jaar geleden KERREPAP voor veel Oostendenaars de klassieke vrijdagse schotel was. In de meeste woningen is de vrijdag nog steeds de kuisdag (er bestond een verband tussen de kuisbouw en deze eenvoudige en vlug bereidde maaltijd) maar de KERREPAP is verdwenen. In sommige gezinnen werd ze 's middags geserveerd, wel dan niet gevolgd door gekookte (stok)vis met botersaus. Vandaar dan ook de veel voorkomende naam BOTERMELKSOEP. In andere gezinnen kwam de pap 's avonds op tafel.

Karnemelk werd, alnaargelang de smaak van de huisgenoten, gewoon bereid, met havermost of met rijst. Sommigen aten hem zo, anderen verwerkten er flink wat bruine suiker in. Karnemelk bevat al de voedingsstoffen van de melk, behalve het vet, is zeer licht verteerbaar en het hierin verwerkte melkzuur oefent een gunstige invloed uit op de spijsvertering. Daar we op het huidige ogenblik schijnbaar onze zeven vette jaren achter de rug hebben en aan de zeven magere begonnen zijn, geven we, teneinde tot bepaalde soberheidsintenties aan te zetten, het aloude recept van VLAAMSE BOTERMELK.

50 gr rozijnen wassen en er 2 l karnemelk waarmee 50 gr bloem is aangemaakt over gieten. Aan de kook brengen en onder voortdurend roeren ca 10 minuten laten doorkoken. 1 eierdooier met 50 gr suiker kloppen en voor het opdienen door de warme pap roeren. Het stijfgeslagen eiwit in een soepterrin doen en er langzaam onder flink roeren de pap overheen gieten. De rozijnen kunnen ook worden vervangen door schijfjes appel of door gedroogde pruimen. Smakelijk !

J.B. Dreesen

ENKELE RECENTE AANWINSTEN VAN "DE PLATE".

Van ons geacht medelid, de heer Pierre VERRAERT ontvingen we enkele stukken in verband met het Oude Oostende. Die documenten zijn tevens herinneringen van zijn vader, de ingenieur-architect Auguste VERRAERT, die we in ons laatste septembernummer eens in het licht plaatsten.

- a. Een ingekaderde portretfoto, voorstellende de architect Alban CHAMBON. Een uniek document betreffende deze bouwmeester aan wie Oostende eens zoveel moois te danken had. In het novembernummer van 1976 verscheen al een korte studie over de Oostendse werken van CHAMBON. Vermelden we hier echter nog dat CHAMBON in 1928 overleed.
- b. Een foto-maquette "VUE PANORAMIQUE DU NOUVEAU PORT INDUSTRIEL DE LA VILLE D'OSTENDE". Een op zijn minst verbazingwekkend panorama op de industriezone die in de dertiger jaren gepland was langs het Kanaal Oostende-Brugge, te beginnen voorbij de Spuikom. De gehele noordoever van het Kanaal Oostende-Brugge is omgetoverd tot een gigantische industriegebied met tientallen en nog eens tientallen fabrieken, daarbij de vele hoge schoorstenen, een rangeerstation, een electriciteitscentrale, enz. Buiten die zone, aansluitend bij de Bredense dorpskern, werd een "Cité Ouvrière" gepland : huisjes met tuintjes, alles netjes op een rij.

De zuideroever van het kanaal was voorbehouden voor de aanleg van o.a. een viertal dokken met hangars.

Volgens dat de heer VERRAERT ons meedeelde, genoot dit plan de volste instemming van Koning Albert en was een en ander al in kannen en kruiken. Het sterke verzet van industriëlen die belangen hadden te verdedigen in het Antwerpse havengebied zou het hele project tenslotte gekelderd hebben.

- c. Een plattegrond "PORT OF OSTEND (INDUSTRIAL & SHIPPING)". Een kaart op linnen van respectabele afmetingen, met dezelfde industriezone, maar nu in plattegrond uitgetekend. Het grote formaat van die plattegrond maakt het onmogelijk ze uit te stallen.

Van een ander medelid, de heer Max VANDAMME ontvingen wij een exemplaar van de obligaties van 100 F. der "Leening van 25.172.500 Frank", in 1898 door de Stad Oostende uitgeschreven. Het was de vader van de schenker die het ontwerp ervoor bedacht : Gustaaf VANDAMME-artikel in ons jongste octobernummer.

Dank zij dergelijk mecenaat groeit de collectie van "De Plate" gestaag aan. Moge het voorbeeld navolging vinden !!!

N. Hostyn

Vanwege de Heer Fernand MONTENY, alias "De Witten van de Kaaie", ontving "De Plate" een foto van de deelnemers aan de voetgangersmarsch voor oude zeebonken, welke plaats had op 31 mei 1914.

J.B. Dreesen

OUD VOLKS AVONDGEBED.....

Mijn schoonmoeder, thans 63 jaar oud, zegt nog zeer vlot een oud avondgebed op, dat zij leerde toen ze ongeveer 8 jaar oud was. Het was haar tante (toen 65 jaar oud) die het haar aanleerde.

Wellicht zijn er, in de loop der jaren, of in het aanleren van het avondgebed, enkele woorden vervormd. Oudere Oostendenaren zullen ons misschien hieromtrent kunnen inlichten.

Hopelijk loont het toch de moeite de tekst van dit avondgebed vast te leggen... Wie weet kan deze tekst door een deskundige in "echt Oostends" omgezet worden ???

A.V.C.

AVONDGEBED

's Navens os ek slapen goan
volgen der me zestien iengeltjes noa ...

Twèè à men hoofdende
Twèè à me voetende...
Twèè à me rechterziede
Twèè à me linkerziede...

Twèè die me dekken
Twèè die me wekken...

Twèè die me lèèren, de wet des Hèèren
Twèè die me wiezen nà 't Hemels paradiès...

't Hemels paradiès stoat open
d'Elle is gesloten
mè vier iezere banden
Verlos God den Hèère uut al ze vijanden

Kruusje goede begin
den Hellingen Geest komt in me zin
Omdank zoen maggen lèèren
Aanbidden kan Oenze-Lieven-Hèère
Omdank zoen maggen ontouwen
Aanbidden kan Oenze-Lieve-Vrouwe - Rechter trouwe.

Den heligen Siente-Machiele
wil me bewekken
uit de spoed,
Nie te vroeg
of niet te loat
os de klokke trent
Gods 'eure sloat

't Is op en Witten Dunderdag geschiedt
da Christus laagt in ze verdriet
Je laagt zwoar beloan
Je sprak ze lieve moeder an :
"Lieve Moeder, ik hebbe zèèr
'k liggen in me bloed en in me zwèèt"
Hèère, believ me te spoaren en te bewoaren
van al de ongelukken oastig gedoan van vier, brand, dunder,
bliksem en woater.

Amen

Achille-Emile RAOUX werd op 11 april 1866 te Brugge geboren. Ik heb het niet uitgezocht, maar hij zou best familie kunnen zijn van de Brugse kunstenaar Pierre RAOUX die in de tachtiger jaren regelmatig exposeerde in de zogenaamde "Driejaarlijkse Salons".

In februari 1903 werd Achille definitief benoemd als tekenaar 1° klasse bij de Dienst Openbare Werken van de Stad Oostende. Ook hij heeft aldus een hele reeks merkwaardige bouwkundige verwezenlijkingen op zijn actief staan. Daarvan bleef gelukkig veel bewaard tot op vandaag.

De in 1901-1902 voltrokken opbouw van de Stadhuisgevel aan de Kerkstraat gebeurde naar zijn plannen. Karel DE KESEL zorgde voor bas-reliëfs die de timpanen van de vensters der schepenzaal moesten sieren : een allegorische figuur "Oostende", geflankeerd door een Mercurius en een Visser (deze laatste nog steeds te zien in het Heemkundig Museum).

Officieël onderwijs was in die jaren net als nu een stedelijke prestigezaak. Het uittekenen van een schoolgebouw was dan ook niet maar een routinekarweitje voor RAOUX : zo komt het dat de Florentijns aandoende pronkgevel van de "Ecole Moyenne" (Henrik Serruyslaan 28) nu nog steeds ieders bewondering wekt. Het is inderdaad een tot in de puntjes geslaagde realisatie : elegante proporties, een gelukkige steenkeuze voor de gevel (witte euville) ... Infeite laat niets een schoolgebouw vermoeden achter deze rijke façade. Voor verdere achtergrondinformatie betreffende die school en die blok verwijzen we naar het excellente artikel "Van Gevang tot Koninklijk Lyceum" van de hand van Daniël Farasyn (De Plate, september 1977).

Een tweede gekende RAOUX-school dateert van zo'n tiental jaren eerder (ca. 1910-12), nl. de "Albertschool" in de Ooststraat. De voorgevel met de grote centrale overspanning op de verdieping is typisch voor de scholenconstructie van die tijd, zéker wanneer het gymnasium aan de straatzijde paalde. We vinden een zelfde motief o.m. terug aan de gemeenteschool te Schaarbeek (Josaphatstraat ; arch. H. JACOBS). Tijdens W.O. I was de Duitse Kommandatur in de Albertschool gevestigd. Het gebouw liep tijdens beide Wereldoorlogen ernstige schade op.

De "DIRECTION & BUREAUX TRAMWAY ELECTRIQUE" aan het Ernest Feysplein 5 (ex-Vander Sweeplein) (Oioop, p. 34) (1) : Dit gebouw in neo-Vlaamserenaissancestijl met de warme bruinrode baksteengevel, de monumentale trapgevel, is werkelijk de blikvanger van de hele rij. In de boogvelden van de vensters van de middelste travee aan de 2de verdieping vinden we in witte Euville gesculpteerde wapenschilden van België, de Provincie West-Vlaanderen en van de Stad Oostende. Nog op de gevel prijkt een ecusson in Euville waarop de initialen van de tramwaymaatschappij "CFV" te lezen staan.

Het "HOTEL DE L'AVENIR", palend aan de Tramway, Ernest Feysplein 6. Een van de vele stijlvolle hotelgebouwen in de omgeving van het helaas gesloopte spoorwegstation. Hopelijk heeft ook het "Hotel de l'Avenir" nog een toekomst : we zegden al eerder dat die nu OPZETTELIJK verwaarloosde huizenrij aan het Ernest Feysplein een geslaagd geheel van op elkaar afgestemde bouwstijlen vertoont ; zéker het behouden waard (2).

(1) Oioop : Oostende in oude prentkaarten door Y. Vyncke

(2) In "De Plate" van april 1975 verscheen al een foto van die huizenrij.

Toch vermoeden we dat er in een of andere bureaulade ten stadhuize loense plannen in verband met die huizenrij aan 't gisten liggen. Het zou té mooi zijn indien het niet zo ware.

Verder citeren we nog een hele rij gebouwen, getekend voor privé-personen.

Op de in 1906-1907 door de afbraak van de oude Schouwburg (Marie-Joséplein) vrijgekomen gronden, bouwde RAOUX enkele jaren later het welgekende winkel- en woonpand van BOUCHERY. Het was op die gronden dat VANDAMME in 1908 nog de bouw van een Justitiepaleis had gepland ; cf. De Plate, october 1977.

We staan hier voor een van de meest majestueuze privébouwwerken dat het vooroorlogse Oostende ooit kende. In haar oorspronkelijke vorm was het gebouw helemaal niet zo lelijk, maar in de loop der jaren heeft het veel "van haar pluimen verloren" : de beide sierlijke hoektorens zijn foetsie, evenals het opschrift op het fronton tussenin :

"EAU MINERALE D'OSTENDE
SOURCE DU PARC
ALCALINE SODIQUE LEGERE"

En ook de grote markies tussen gelijkvloers en de "entresol" die een kapitale rol speelde in de bouwkundige proportionering van het gebouw en o-zo-nuttig was bij regenbuien is alleen nog op oude prentkaarten te zien. Verder bieden de gevels een nogal complete staalkaart van de eclectische bouwmotieven : vazen, cartouches, guirlandes, driehoeks- en segmentsfrontons ... (Oioop, 58-60).

Ook de destijds bekende drankwinkel van VAN LEKE, "Au Vigneron" (Hoek Kaaistraat - Sint-Paulusstraat) is een RAOUX-ontwerp, evenals de huizen SS. Petrus & Paulusplein 5-7, beiden met een plint in rose graniet en een gevel in glazuurde baksteen.

Naar de heer Pierre VERRAERT ons mededeelde was het huis van stadsingenieur Aug. VERRAERT ook ontworpen door RAOUX (IJzerstraat, 20).

Het feit dat stadsarchitecten als RAOUX en VANDAMME voor privé-personen werkten, stemde de overige Oostendse architecten tot ongenoegen. In een schrijven aan de Gemeenteraad protesteerden ze tegen die oneerlijke concurrentie (juni 1910). Ook de aannemers traden dit protest bij.

Tenslotte nog een korte aanvullende biografische nota : Achille RAOUX huwde Hélène SINAVE (1878-1950). Ze hadden een zoon Gaston (12.7.1899-29.7.1966). Ze woonden in het mooie huis Peter Benoitstraat 77. Achille stierf in februari 1949 en werd begraven op het kerkhof aan de Nieuwpoortse steenweg (04-10-3). Alleen "De Zeewacht" wijdde op 11 februari een kort in-memoriam aan deze Oostendse bouwmeester.

Norbert HOSTYN

VEILINGPRIJZEN.

Op een boekenveiling die op 22 october j.l. te Brussel gehouden werd, hebben wij volgende prijzen genoteerd :

Sanderus : Flandria Illustrata : 210.000 F.

Bowens : Nauwkeurige beschrijving van de stad Oostende : 16.000 F.

Feys en Van de Casteele : Oudenbourg : 10.000 F.

Telkens dient men daarbij nog 21 % kosten te rekenen.

O. V.

BOEKEN.

STONE

Het onvindbare boek "Beschrijving der gemeente Steene" door Robrecht de Beaucourt de Noortvelde, uitgegeven in 1908, werd door "Familia et Patria" te Handzame anastatisch heruitgegeven.

Daar er over de oude gemeente Stone zeer weinig bestaat is dit een werk dat zeker niemand mag missen.

Prijs : 400 F. te storten op rek. 000-0122364-47 van "Familia et Patria", p.v.b.a. Handzame.

ZEI-SPREUKEN.

Door Daniel De Beul werd in eigen beheer uitgegeven een bundel met Vlaamse zei-spreuken. De auteur heeft er enkele honderden verzameld. Veel van deze zei-spreuken zijn ons onbekend en waarschijnlijk maar in een zeer klein midden gekend. We hebben er een paar uit genoteerd : "Beter zuipen dan verzuipen, zei de zeeman, en hij bleef aan wal", "Ik zoek werk, zei luie Piet, en hij dankte God omdat hij er geen vond", "Zo gaat het gemakkelijker, zei de stroper, en hij werd boswachter".

Prijs : 375 F. (te storten op rek. 407-9000901-66 van Daniel De Beul, 2228 Ranst).

KAREL JONCKHEERE.

Karel Jonckheere's laatste boek dat zopas bij Manteau onder de titel "De man met de ruiker" verscheen is eigenlijk het 4de deel in zijn autobiografische reeks.

Na "De vogels hebben het gezien" (1906-1930), "Waar plant ik mijn ezel" (1930-1937), "Mijn dochter wordt sirene" (1937-1939) verhaalt Jonckheere thans in "De man met de ruiker" de periode van de mobilisatie tot de oorlog (1939-1940).

Om te weten wie de man met ruiker was moet men tot het laatste hoofdstuk wachten. Wij willen dan ook niet verraden om welke typische Oostendse figuur het ging.

Het is voor de Oostendenaar weer een Jonckheere op zijn best.

Prijs : 315 F.

BIER.

Onze nationale drank kreeg zojuist de eer een tweetal interessante boeken te zien gepubliceerd worden.

"Het bier in het volksleven" door Jack Verstappen geeft heel wat beroepsaspecten van het brouwen en tappen van het bier weer. Ook het belang van het bier in de folklore, zoals volkse uitdrukkingen i.v.m. drinken werd niet vergeten. Op bondige wijze vertelt de auteur ook de historiek van de belangrijkste brouwerijen in ons land.

Prijs : 480 F. (Uitgeverij Orion, Brugge).

Meer luxueuzer is de "Spectrum bieratlas" door Michael Jackson. Deze laatste geeft een overzicht van het bierbrouwen over gans de wereld. België komt natuurlijk met een zeer mooi hoofdstuk naar voor. Vele gekleurde illustraties maken dit boek een aangenaam te raadplegen werk.

Prijs : 965 F. (Het Spectrum, Antwerpen).

WATERMOLENS.

Bij de uitgeverij C. de Vries-Brouwers verscheen het boek "Onze watermolens" samengesteld door Jos de Keersmaecker en P.J. Lemmens. Op de 75 platen betreffende de oude Vlaamse watermolens treffen we maar twee uit West-Vlaanderen aan : Poperinge en Rumbeke.

Prijs : 365 F.

VAN SASSENBROECK.

De Jonge Kamer van Dendermonde publiceerde een prachtig werk over kunstschilder Achiël Van Sassenbrouck. Deze laatste is onlangs 90 jaar geworden en woonde ook een tijdje te Oostende. Hij was zelfs lid van de schuttersgilde Sint-Sebastiaan. In de gildezaal hangt er zelfs een schilderij van hem die hoofdman O. Verlinde en enkele schutters voorstelt.

Driehonderd kleurreproducties werden in het boek afgedrukt. Een jammerlijke zaak is dat nergens jaartal nog vindplaats van de schilderijen staan aangeduid. Anders alle lof voor de inspanning om Van Sassenbrouck in een verdiend daglicht te stellen.

Prijs : 950 F. Te bestellen bij de uitgeverij A. De Cuyper-Robbrecht, Oude Vest 34, 9330 Dendermonde (rek. 000-0115692-68).

VOLKSGENEESKUNDE.

Bij de Standaard Uitgeverij verscheen een mooi geïllustreerd boek "Bezig zijn met volksgeneeskunde" door Frances Kennett. Al is het werk uit het Engels vertaald, toch komen heel wat zaken overeen met de volksgeneeskunde uit onze eigen streek.

Prijs : 325 F.

OUDE HOEVEN IN VLAANDEREN.

Aureliae folklorica nr 11 is "Oude Hoeven in Vlaanderen" en is van de hand van de specialist ter zake : Clemens Trefois. "De man die eenieder al begraven dacht ..." lezen we in het voorwoord over de 83-jarige auteur.

Dit boek is een foto-memento van méér dan 200 oude hoeven van vóór 1940. Vele zijn reeds verdwenen. Voor de kuststreek staan er boerderijen bij van Oostduinkerke, Oudenburg, Leffinge, Dudzele, Ettelgem, Snaaskerke, Lissewege en Vlissegem.

Prijs : 945 (Aureliae books).

OVER DE BARBIERS.

In dezelfde reeks verscheen een prachtig boek getiteld "Van baardemaker tot barbier" door Marcel Daem. Al wie het volkskundig aspekt van dit oud beroep, toen de barbiers ook nog chirurgijnen waren, tot op heden wil kennen moeten absoluut met dit boek kennis maken. Alle barbiersattributen worden er in beschreven. Talrijke mooie illustraties luisteren dit werk op.

Prijs : 845 F. (Aureliae books).

HET MOORDLIED.

Als deel 7 in de reeks Aureliae Folklorica" verscheen thans "Het moordlied in de Zuidelijke Nederlanden (XXe eeuw)" geschreven door Julien De Vuyst. Na de 19de eeuw vergast de auteur ons op een reeks moordliederen die bij velen van ons nog in het geheugen liggen.

Uit onze streek wist hij te noteren "De geheimzinnige moord van Gistel" (de onopgehelderde moord in 1932 op Theo De Waele), "Gruwelijke sluipmoord op een knaapje te Couckelare" (mysterieus gebleven moord in 1929 op een zevenjarige knaap), "Afgruwelijke moord op de Conterdam bij Oostende" (Eugenie Sanders vermoord in januari 1914 door haar echtgenoot August Brion) en "Het drama in de duinen" (de onopgehelderde moord van 1933 op Margaretha Cheyns).

De kommentaar bij het laatste lied heeft de auteur weliswaar uit persartikels genomen, die niet helemaal met de werkelijkheid overeenstemmen, doch dit doet niets af van de waarde van deze typische folkloristische studie, die daarbij nog flink van illustraties is voorzien.

Prijs : 845 F. (Uitg. Aureliae books).

O. V.

EEN BALANS VAN DE PREHISTORIE VAN ONZE GEWESTEN.

Het boek van De Laet en Glasbergen : "De Voorgeschiedenis der Lage Landen" (1959) is reeds lang uitverkocht en verouderd. Sindsdien immers heeft een vloed van nieuw materiaal, zowel door toevallige vondsten als door opgravingen, het geschetste beeld van onze prehistorie grondig gewijzigd. Een synthese van hoever onze kennis thans reikt biedt S.J. De Laet : "Prehistorische kulturen in het Zuiden der Lage Landen". Wetteren, Universa, 1974, 561 blz., prijs : 1.100 F.

Het besproken gebied wordt omschreven als België, Luxemburg en Nederland tot de grote rivieren, met o.a. gegevens over de Belgische kust. Een bezwaar is dat de schrijver zich kennelijk vooral tot de vakman richt ... Jammer. Het boek is fraai uitgegeven, rijk geïllustreerd en voorzien van een uitgebreide index en zeer uitvoerige literatuur-opgaven.

E. Smissaert

- - - - -

OVER HET FINANCIËWEZEN TE OOSTENDE ANNO 1790.

In het Westvlaams heemkundig tijdschrift "Biekorf" verscheen in aflevering 1-2 van 1977 een korte bijdrage van E. N. gewijd aan het "Bank- en assurantiewezen in Oostende : 1790" op bladzijde 60. De auteur van deze notitie raadpleegde het "Aenhangsel tot den Gendschen Wegwyser" voor het jaar 1790, dat de adressen van vier kantoren te Oostende vermeldt. Hij stipt aan dat in de bijgevoegde lijst van de in Oostende gevestigde negotianten de Engelsens sterk vertegenwoordigd waren.

E. Smissaert

OVER DE ZEEVISSERIJ.

Marcel POPPE liet bij het "Nieuwsblad van de Kust" een monografie over de zeevisserij verschijnen.

"Van mannen en de zee ; een eeuw Vlaamse zeevisserij ; 1875-1975" geeft in een 60-tal bladzijden een geschiedkundig overzicht van hoe de visserij op onze kust zich in de jongste jaren zag evolueren. Dit beschrijft de auteur in zeven hoofdstukken : 1. De toestand van de Belgische visserij bij het invoeren van de stoomvisserij. 2. Opkomst van de stoomvisserij 1884-1914. 3. De grote doorbraak van de motortreilvisserij 1918-1930. 4. De grote crisis 1930-1940. 5. Wederopbouw en nieuwe crisis 1945-1960. 6. De triomf van de middenslagvisserij 1960-1975. 7. Van mannen en de zee.

Prijs : 150 F.

O. V.

EEN KORTE HERHALING : U WORDT VERZOCHT :

1. Indien U het nog niet deed, uw lidmaatschapsbijdrage 1978 vereffenen ;
2. In te tekenen op de jaartafel 1977 (25 F.) indien U deze wenst te ontvangen ;
3. In te tekenen vóór 31 december a.s. op "Ostendiana III" ;
4. Melding te doen van de stukken die U wenst te veilen op de algemene vergadering van januari a.s.
5. Vóór 14 december in te schrijven voor de Oostendse liederavond met het jaarlijks etentje van zaterdag 17 december a.s.

J. Valkenburg

AAN ALLE LEDEN VAN "DE PLATE".

U zult, zo hoop ik tenminste, met genoegen als bijlage bij dit laatste nummer van de 6de jaargang van "De Plate" een plan van de stad Oostende aangetroffen hebben. Het werd keurig opgemaakt door de ploeg Omer Vilain en Simon Ippel. Dit plan, uitgegeven ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de Kulturele Raad van Oostende, laat ons op duidelijke wijze zien dat in 125 jaar niet minder dan 125 straten en pleinen een andere benaming kregen ! "De Plate" hoopt dat dit document in de toekomst zal dienen om verdere straat-omdopingingen tegen te gaan.

Wie nog extra-exemplaren van dit plan wil bekomen kan deze aanschaffen tegen de prijs van 20 F.

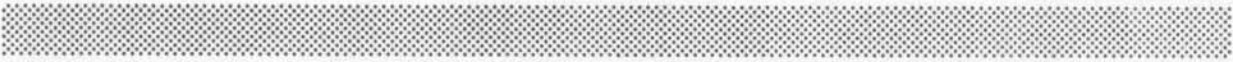
Nog een laatste woordje ter gelegenheid van het nieuwe jaar. Ik hoop dat 1978 voor "De Plate" een even vruchtbaar jaar zal worden, want wij zullen dan reeds de viering van het 25-jarig bestaan van "De Plate" in 1979 moeten voorbereiden.

Ik wens tenslotte aan alle leden en hun familie een vrolijk Kerstfeest en gelukkig Nieuwjaar met veel heemkundige genoegens. Leve 1978 ! Leve "De Plate" !

August Van Iseghem
Voorzitter

TEKSTOVERNAME IS ALTIJD TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

